

Luonnonmukainen viljely

organic farming, organic agriculture, luomu, luomutuotanto, luomuviljely

□

Sisällys

- [1 Yleistä](#)
 - [1.1 Luomutuotteiden merkintä ja yhdistykset, liitot, järjestöt](#)
 - [1.2 Kiinnostuminen](#)
 - [1.3 Kurssit ja koulutus](#)
 - [1.4 Luomusuunnitelma](#)
 - [1.5 Luomukirjanpito](#)
 - [1.6 Viljelytuet](#)
 - [1.7 Siirtymävaihe tavanomaisesta tuotannosta luomutuotantoon](#)
 - [1.8 Hakeutuminen luomuun](#)
 - [1.9 Tuotantotarkastukset](#)
- [2 Lisäysaineisto](#)
- [3 Lannoitus](#)
- [4 Kasvinsuojelu](#)
- [5 Varastointi ja kauppakunnostus](#)
 - [5.1 Luomuelintarvikkeiden valmistus](#)
- [6 Luonnonmukainen keruutuotanto](#)
- [7 Luonnonmukainen eläintuotanto](#)
- [8 Linkkejä ja lähteitä](#)
 - [8.1 Kirjallisuus ja lehdet](#)
 - [8.2 Wikikko](#)
 - [8.3 Evira](#)
 - [8.4 Muita](#)

Yleistä

Euroopan unionin luomutunnus.

Luonnonmukainen viljely, luonnonmukainen tuotanto, luomuviljely - askel kohti kestävämpää

tulevaisuutta vai kestävämmäksi osoittautuneen viljelykulttuurin hylkäämistä ja junan ohjaamista tulevien sukupolvien luokse vievälle raiteelle.

Luomutuotannossa periaatteena on tuottaa tuotteita, joiden valmistusmenetelmät eivät ole haitallisia ympäristölle, eivätkä ihmisten, kasvien tai eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille. Luomuviljely edistää luonnonvarojen suojelua ja luonnon monimuotoisuutta. Luonnonmukaisessa viljelyssä kasviravitsemuksen ja -suojelun perustana on monivuotinen viljelykierto, jossa eri kasvilajit vuorottelevat. Luomuelintarvikkeita ovat luonnonmukaisesti tuotetuista maataloustuotteista jalostetut ja luonnonmukaisina markkinoitavat tuotteet.

Paikallisella luonnonmukaisella tuotannolla kehitetään voimakkaammin paikallista taloutta ja omavaraisuutta tuotteiden kiertäessä tilan ympäristön kuluttajille ja kuluttajien tukiessa paikallisten tuottajien tuotantoa. Viljelyä tukemaan voidaan lisätä esimerkiksi [paikallisraha](#).

Luonnonmukaiseen tuotantotapaan saa viitata tuotteissaan, kun noudattaa tiettyjä EU:n säännöksiä. Luomutila on tavanomainen maa- tai puutarhatila, joka viljeljee em. sääntöjen mukaisesti. Samaan kategoriaan sanoja kuuluvat myös luomueläimet ja luomuelintarvikkeet. Käytännössä tämä tarkoittaa lähinnä ettei keinotekoisesti valmistettuja lannoitteita ja torjunta-aineita käytetä viljelyssä vaan niiden sijaan käytetään eloperäisiä lannoitteita ja viljelykiertoa. Pyritään siis palauttamaan eloperäistä kasveista ja eläimistä ruoan kautta kiertänyttä ainesta takaisin maahan. Lisäksi kiinnitetään kasvien ja eläinten hyvinvointiin huomiota ja arvostetaan luontoa. Eläinten kohdalla tarkoitetaan luomurehua ja hiukan suurempaa mahdollisuutta käyttäytyä lajille ominaisesti. Tarkempia määritelmiä löytyy suomeksi mm. [Luomutietopankista](#) ja [Euroopan Unionin Luomuviljelysivustosta](#). Tuotantoa valvovat Suomessa pääasiassa [Maa- ja metsätalousministeriö](#) ja [Evira](#)

Luomutuotteiden merkintä ja yhdistykset, liitot, järjestöt

- EU:n luomutunnuksen, Eurolehden, käyttö on pakollista kuluttajille ja suurtalouksille tarkoitetuissa valmiiksi pakatuissa luomuelintarvikkeissa. Eurolehden yhteydessä on oltava ilmoitettuna valvontaviranomaisen tunnusnumero ja tieto, missä tuotteen maatalousperäiset ainesosat on tuotettu. Tunnuksen käytölle ei tarvitse hakea lupaa.
- Aurinkomerkin käyttöoikeutta haetaan lomakkeella Eviralta. Merkkiä voi hakea toimija, joka tuottaa, valmistaa, valmistuttaa, pakkaa tai tuo maahan luomutuotteita ja kuuluu luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään.

Aurinkomerkki kertoo tuotteen olevan suomalaisen viranomaisen valvonnassa.

- Luomu-leppäkerttumerkki. [Luonnonmukaisen Viljelyn Liitto ry](#). Luomuliitto on koko suomalaisen luomualan, kuluttajien ja tuottajien yhteinen etujärjestö. Järjestö julkaisee Luomulehteä.
- Demeter- ja Biodyn-merkki. [Biodynaaminen Yhdistys r.y](#). Biodynaaminen yhdistys on yhteistyöfoorumi kaikille niille, jotka ovat kiinnostuneita ympäristöystävällisestä

maataloudesta, oman luontosuhteen syventämisestä ja laadukkaasta ravinnosta. Yhdistys julkaisee Demeter-lehteä.

Kiinnostuminen

Asenne kohdallaan. Elämäntapa. Hanki tietoa ja taidot. Seuraa luontoa ja viljelypaikan olosuhteita ympäri vuoden

Kurssit ja koulutus

- Tukien saaminen vaatii todistuksen ammattitaidosta.
- Luonnonmukaisen tuotannon peruskurssi (luomukurssi) -kursseja järjestetään ympäri maata. Kurssi kestää viisi päivää ja on ilmeisen lailla pakollinen luonnonmukaisen viljelyn aloittamiselle. Tiedustele maaseutuoppilaitoksista, ProAgriasta ja maaseutukeskuksista. ProAgria Keskusten Liitosta saa tietää kehitys- ja koulutuspäälliköltä kaikki Suomen koulutukset, jos esimerkiksi oman alueen koulutus on kerennyt mennä ohi. Kursseja järjestetään yleensä sydäntalvella.

Luomusuunnitelma

Tila ylläpitää ajantasaista luomusuunnitelmaa, luomuviljelysuunnitelmaa. Se tarvitaan valvontajärjestelmään liittyessä. Lisäksi pidetään muistiinpanoja tilan toimintaan liittyen. Jokaisen toimijan tulee tehdä luomusuunnitelma ennen toiminnan aloittamista ja valvontaan liittymistä. Siinä toimija kuvaa omaa toimintaansa ja sitä miten luomusäädösten noudattaminen aiotaan toteuttaa tuotannon eri vaiheissa. Luomusuunnitelmaa tulee päivittää ja tehdä siihen tarvittavat muutokset ja korjaukset aina kun toiminnassa tapahtuu muutoksia, esimerkiksi kun uusi tuote tulee valikoimiin, tuotteen koostumus muuttuu tai tuote poistuu valikoimista.

- Luomusuunnitelmaan kuuluu:
 - kuvaus tuotanto- ja varastointitiloista
 - [viljelykiertosuunnitelma](#)
 - tilatason lannoitusuunnitelma
 - kasvinsuojelusuunnitelma
 - viljelyskartta
 - kuvaus tuotteiden kuljetuksesta
 - muut mahdolliset asiat (kuten pysyvä rinnakkaisviljely)
- Siirtymis- eli kiertosuunnitelmassa (siirtymävaihesuunnitelma) lohkot suunnitellaan viideksi sopimusvuodeksi. Mitä kasveja viljellään, lannoitus, kasvinsuojelu.

Luomukirjanpito

[Evira](#)

Viljelytuet

- Luomua tuetaan ympäristötuen erityistuella. Katso tarkemmin sivulta [Viljelytuet](#).

Siirtymävaihe tavanomaisesta tuotannosta luomutuotantoon

- Ympäristötuen erityissopimus solmitaan viideksi vuodeksi. Siirtymävuosia on kaksi, jonka jälkeen alkaa vasta luomuvuodet.
- Kasvipärisissä tuotteissa, joita on jo viljelty luomusäädösten mukaan yhden vuoden verran, voidaan viitata seuraavassa muodossa: "luonnonmukaiseen maatalouteen siirtymässä oleva

tuote".

Hakeutuminen luomuun

- Kun tuotteita halutaan markkinoida, on hakeuduttava Eviran ylläpitämään luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään. Eviran sivuilta löytyy aiheeseen liittyvät [luomutuotannon ohjeet](#).
- [Valvontaan hakeminen](#)
- Hakeminen tapahtuu täyttämällä hakemuslomakkeet, jotka löytyvät [täältä sivulta](#).
- Sivuilta kohdasta mallipohjat luomutoimijoille löytyy muita aiheeseen liittyviä lomakkeita kuten viljelykiertosuunnitelma, kuivuripäiväkirja, varastokirjanpito, lohkokortti jne. Kohdasta Tarkastus löytyy viljelijän itsearviointi lomake.
- Hakeutumisen yhteydessä maksetaan rekisteröintimaksu ja vuosittain tarkastusmaksu ja tarkastusmaksu hehtaarien mukaan.

Tuotantotarkastukset

[Evira](#)

Lisäysaineisto

Luomutuotannossa on käytettävä luonnonmukaisesti tuotettuja siemeniä ja taimia aina, kun niitä on saatavissa. Evira ylläpitää luomulisäysaineistorekisteriä, johon on merkitty kaikki saatavilla oleva luomulisäysaineisto. Rekisteri löytyy Eviran [sivuilta](#) ja sitä päivitetään jatkuvasti. Ennen lisäysmateriaalin hankintaa on katsottava ajankohtainen tieto rekisteristä. Tavanomaista lisäysaineistoa voi käyttää, jos luonnonmukaisesti tuotettua lisäysaineistoa ei ole saatavissa. Tällöin kyseinen laji lisätään Eviran lupaan käyttää tavanomaista lisäysaineistoa. Joissain tilanteissa voidaan käyttää tavanomaista lisäysaineistoa, vaikka luomulisäysaineistoa olisikin saatavilla. Tämä edellyttää kuitenkin aina ELY-keskuksen myöntämää poikkeuslupaa. Siemenseosten kaikkien kasvilajien tulee olla luonnonmukaisesti tuotettuja. Jos seos sisältää myös tavanomaisesti tuotettuja lajeja, on käyttöön haettava lupa ELY-keskuksesta. Lupaa ei tarvita, jos kaikki lajit ovat Eviran yleisessä luvassa.

- [Luomuliiton rehutori](#)

Lannoitus

Luonnonmukaisessa kasvintuotannossa lannoitus perustuu pääsääntöisesti maaperän ekosysteemin hyväksikäyttöön sekä ravinteiden kierrättämiseen. Viljelykasvien ravinnetarpeet täytetään monivuotisella palkokasveja sisältävällä viljelykierrolla sekä käyttämällä luonnonmukaisessa tuotannossa syntyneitä eloperäisiä aineksia, kuten lantaa tai kasviainesta. Mikäli palkokasveja sisältävällä viljelykierrolla ja luomuaineuksella ei kyetä täyttämään ravinnetarvetta, voidaan käyttää täydennyslannoitusta. Täydennyslannoituksen käytön on perustuttava esimerkiksi lannoitus- tai ravinnetarvelaskelmaan.

- Maan viljavuuden ja elävyyden ylläpitämiseksi käytetään mm.:
 - viljelykiertoa monivuotisilla palkokasveilla
 - lannoitetaan luonnonmukaisesta eläintuotannosta omalta tilalta tai muualta peräisin olevalla lannalla tms. Luovuttavalla tilalla on oltava lannanluovutus sopimus tai hallinnassaan peltoa, eikä eläinyksikkömäärä saa ylittää 2 ey/ha.
 - täydennyslannoitteita eli oman tilan tai muun luomutuotantoyksikön ulkopuolelta tulevaa

kaupallista lannoitetta tai maanparannusainetta. Tämän käyttö on sallittua kun em. eivät riitä.

Käytettäessä tavanomaista lantaa on huolehdittava samoin siitä, että luovuttavalla tilalla on enintään 2 eläinyksikköä / käytössä oleva peltohehtaari.

Kasvinsuojelu

Rikkakasveja, kasvitauteja ja tuholaisia torjutaan luonnonmukaisessa tuotannossa ensisijaisesti laji- ja lajikevalinnalla, viljelykierrolla, viljelytekniikoilla ja tuhoojien luonnollisilla vihollisilla. Lisäksi rikkakasvien torjuntaan voidaan käyttää esimerkiksi harausta, kitkemistä ja liekitystä.

- Torjunta tapahtuu pääasiallisesti mekaanisesti ja fysikaalisin menetelmin. Edellä mainittujen keinojen lisäksi voidaan käyttää toimeenpanoasetuksen liitteessä II lueteltuja aineita, jos tuhoojakohtaiset torjuntakynnykset ylittyvät.
 - [Luonnonmukaisessa tuotannossa sallitut kasvinsuojeluaineet -luettelo](#)

Varastointi ja kauppakunnostus

Luomutuotteet voivat liikkua vapaasti EU:n sisämarkkinoilla, jos ne täyttävät luomulainsäädännössä niille asetetut vaatimukset.

Luomuelintarvikkeiden valmistus

Vähäinen käsittely, alhainen jalostus, elintarvikkeiden valmistus

- Vähäinen käsittely: tuottamiensa tuotteiden merkintä, kauppakunnostus, pesu, kuivaaminen. Esimerkiksi perunoiden pakkaaminen säkkiin ja merkitseminen. Valvonta kuuluu normaaliin vuosittaiseen luomuvalvontaan.
- Alhaisen jalostusasteen valmistusta (luomuasetuksen mukaan vähäistä valmistusta) on maatilalla harjoitettu omien maataloustuotteiden käsittely. Alhaisen jalostusasteen valmistuksessa kaikkien käytettyjen raaka-aineiden on siis oltava omalla tilalla luonnonmukaisesti tuotettuja maataloustuotteita. Alhaisen jalostusasteen valmistukseen kuuluu myös käsittelyn jälkeen maatilalla suoritettava tuotteiden pakkaaminen ja luomutuotteiksi merkitseminen. Alhaisen jalostusasteen valmistus kuuluu ELY-keskusten valvontaan ja valmistusta valvotaan tilalla tehtävän vuosittaisen tuotantotarkastuksen yhteydessä.
 - Esimerkiksi yrttien kuivaaminen, perunoiden kuoriminen, mehujen valmistus, myslin valmistus, jauhojen, ryynien, hiutaleiden tms. valmistus, luomuraaka-aineiden sekoittaminen keskenään kuten raasteet tai yrttisekoitukset.
- Elintarvikkeiden valmistus, valmistuttaminen ja maahantuonti: Edellämainittuja tehdään muilla kuin omilla tuotteilla tai luomutuotteita sekoitetaan ei-luomutuotteiden kanssa.
- Jos luonnonmukaisten tuotteiden valmistuksessa käytetään tilalla tuotettujen luonnonmukaisten maataloustuotteiden lisäksi tilan ulkopuolelta ostettuja luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita, elintarvikelisiä aineita tai valmistuksen apuaineita, tuotteiden valmistus kuuluu luonnonmukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden valmistuksen valvontaan. Luonnonmukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden valmistusta valvoo Elintarviketurvallisuusvirasto Evira.
- Sisältää myös [omavalvontasuunnitelman](#).

Luonnonmukainen keruutuotanto

Luonnon keruutuotteet ovat luomutuotteita ainoastaan silloin kun ne on kerätty erikseen luomuvalvontaan hyväksytyiltä keruupaikoilta. Syötävien luonnonvaraisten kasvien tai niiden osien osalta maa-alueet joista niitä kerätään voidaan myös liittää valvontajärjestelmään, jolloin ne voidaan myydä luonnonmukaisesti tuotettuina. Toimijan pitää jättää suunnitelma, josta selviävät keräilykasvit ja aiottu keruu-aika paikalliseen ELY-keskukseen viimeistään kahta viikkoa ennen keräilyn aloittamista. Lisätietoa [tästä](#).

Luonnonmukainen eläintuotanto

Linkkejä ja lähteitä

Kirjallisuus ja lehdet

- Luonnonmukainen maatalous, Jukka Rajala 2006. Kirjan voi ladata ilmaiseksi netistä.
- [Ruralia-instituutin julkaisut](#)
- Katso yllä kohta Yhdistykset ja heidän julkaisemat lehdet

Wikikko

- [Permakulttuuri](#)
- [Viljely](#)

Evira

- [Evira](#)
- [Usein kysyttyä](#)
- [Ajankohtaista](#)

Muita

- Agronet.fi -palvelun [Luomusivusto](#) ja [Siirtyminen luomutuotantoon](#)
- [MMM luonnonmukainen tuotanto](#)
- [Luomu.fi](#)
- [Euroopan komissio luomuviljely](#)
- [Ruokatieto](#)
- [MMM Lainsäädäntö](#)
- [Luomu Brändiopas](#)
- [MMM Englanninkielinen luomuesite](#)
- [Luomuliitto](#)
- [Organic Food Finland](#)
- [Organic Europe](#)
- [International Federation of Organic Agriculture Movements](#)
- [FAO Organic Agriculture](#)
- [Ekologiska Lantbrukarna, Sverige](#)
- [Mavi Luonnonmukainen viljely 2007 -lehtinen](#)
- [MTT Luomu](#)
- [Ekoneum elintarvikeosaamiskeskuksen luomu-hankelistaus](#)
- [Kasper](#)
- [Kasvinsuojeluseura](#)

- [Laari.info koulutukset](#)